

A SZINGLI NŐK TÁRSADALMI MEGÍTÉLÉSE

Tóth Noémi

PPKE BTK Pszichológiai Intézet, noemitoh24@gmail.com

Kutatásom a szingli nők társadalmi megítélését vizsgálja, fókuszában a szociális reprezentáció, a szinglikkel szembeni sztereotípiák és a szociális dominancia orientáció elemzése áll. Az eredményeket a nem és a kapcsolati státusz tekintetében értelmeztük. Keresztmetszeti elrendezésű kérdőíves kutatásunkban 540 vizsgálati személy (M=25,47 év, SD=8,45) vett részt. Az eszközöket a *A Szingli Személyek Negatív Sztereotipizálása Skála* (NSSP), a *Szociális Dominancia Orientáció Skála* (SDO7), illetve szociális reprezentáció vizsgálat alkotta. Az eredmények szerint a nemek elkülönülnek a szociális reprezentációk, a negatív sztereotípiák és a szociális dominancia orientáció szempontjából egyaránt. A férfiak esetében több negatív jelentésű, a nők esetében több pozitív jelentésű kifejezés jelenik meg. A férfiakat illetően inkább jellemző az sztereotip gondolkodás és a szociális dominancia orientáció. A kapcsolati státusz szintén összefügg a sztereotip gondolkodással. Az elkötelezett kapcsolatban élőkre jellemzőbb az előítéletesség. A szinglikkel szembeni sztereotípiák szignifikánsan korrelál a szociális dominancia orientációval.

Kulcsszavak: Szingliség, szociális reprezentáció, sztereotípiák, igazságos világba vetett hit, a házasság ideológiája

Köszönetnyilvánítás: Köszönettel tartozom Kővágó Pál Lajosnak a dolgozat elkészítésében nyújtott segítségéért, szakmai meglátásaiért.

A „singlism” fogalma szerint a társadalomban egyedülállóként résztvevő egyének sztereotípiája, előítélet és diszkrimináció célpontjai, áldozatai (DePaulo és Morris, 2005). A szinglik stigmatizációjára már a definíció megfogalmazása felhívja a figyelmet, hiszen a fogalmat az alapján alkották, hogy mi nem jellemző a populációra, illetve amivel nem rendelkeznek; nem házasok. A jelenség magyarázatakor jogi és társadalmi definíció különböztethető meg. A jogi fogalom szerint az egyedülállók nem házasságban élő személyek, míg a társadalmi szerint olyan egyének, akik nem élnek komoly párkapcsolatban (DePaulo és Morris, 2005). Az elmúlt években a kutatók a „socially single”¹ kifejezést igyekeztek használni, vagyis arra voltak kíváncsiak, hogy az egyén romantikus kapcsolatban van-e valakivel (DePaulo és Morris, 2006).

Az egyedülálló populáció aránya folyamatosan növekszik, különösen a világ nyugati felén. Míg 1976-ban 37,4 százalék vallotta magát egyedülállónak az USA-ban, addig 2014-ben ez a szám 50,2 százalékra gyarapodott (Slonim, Gur-Yaish és Katz, 2015). Érdekes továbbá, hogy DePaulo és Morris (2005) eredményei szerint, egy amerikai felnőtt átlagosan már több időt tölt szingliként, mint házasságban.

Az 1. táblázatban a házasságban élő és az egyedülálló egyének aránya látható 1970 és 2002 között, az Egyesült Államokban. Míg 1970-ben a populáció 71,7%-a házasságban élt, és csak 16,2 %-a volt szingli, addig 2002-ben ez az arány 58,9% és 24,4% volt (DePaulo és Morris, 2005).

Év	Össz.	Házás	Szingli	A szingliség típusai		
				Mindig szingli	Özvegy	Elvált
2002	209,3	123,2 (58,9%)	86,0 (41,1%)	51,1 (24,4%)	14,0 (6,7%)	20,9 (10%)
2000	201,9	120,1 (59,5%)	48,2 (23,8%)	48,2 (23,9%)	13,7 (6,8%)	19,8 (9,8%)
1990	181,8	112,6 (61,9%)	40,4 (22,2%)	40,4 (22,2%)	13,8 (7,6%)	15,1 (8,3%)
1980	159,5	104,6 (65,5%)	32,3 (20,3%)	32,3 (20,3%)	12,7 (8,0%)	9,9 (6,2%)
1970	132,5	95,0 (71,7%)	21,4 (16,2%)	21,4 (16,2%)	11,8 (8,9%)	4,3 (3,2%)

1. táblázat: A házasságban élő és az egyedülálló egyének aránya 1970-től 2002-ig (a táblázat forrása: DePaulo és Morris, 2005).

Ugyanakkor DePaulo és Morris (2005) szerint a házasság és a család ideológia markánsan jelen van az amerikai társadalomban. Ez az ideológia előír egy normatív életutat, amelyre a „párokba rendeződés” (coupling), a szülővé válás és a nukleáris család jellemző. Ez az út nem csak egyfajta lehetőség, hanem az egyetlen jó megoldásként van jelen, amelynek követése tiszteletet érdemel és jóérzéssel töltheti el a csoport tagjait. Az ideológia megkérdőjelezhetetlen és észrevétlen, hiszen szinte „mindenki szeretne házasságot kötni (DePaulo és Morris, 2005).

Jelen dolgozat célja a szingli nőkkel kapcsolatos szociális reprezentációk és sztereotípiák feltérképezése és elemzése.

¹ Jelentése: szociális szingliség (saját fordítás)

A különböző kultúrák, csoportok és egyének számára a társadalmi valóságot a szociális reprezentációk képviselik (László, 1999), amely módszer ideális információgyűjtésre, hiszen nem szab határt a vizsgált csoportok asszociációinak. Moscovici definíciója szerint egy sokoldalú koncepció, egyfajta érték-, eszme- és képzetrendszer, amely egyszerre kognitív és szociális folyamat (Bidjari, 2011). A szociális reprezentációk az egymásra ható mindennapi tapasztalatokból, illetve a kommunikációból (például az informális vagy a média kommunikációjából) jönnek létre. Segítségével koherenssé válik a gondolkodásunk, elképzeléseink, hiedelmeink, illetve könnyedén hozunk létre az asszociatív kapcsolatokat (Bidjari, 2011). A szociális reprezentációk kettős funkciót töltenek be, hiszen létrehozzák azt a rendet, ami képessé teszi az egyéneket, hogy tárgyi és szociális világukban eligazodjanak, emellett lehetővé teszik a kommunikációt azáltal, hogy biztosítják a társas érintkezés kódját.

Morris, DePaulo, Hertel és Ritter 2004-es kutatásában egyetemi hallgatók szedték listába azokat a jelzőket, amelyek eszükbe jutottak akkor, amikor házast, illetve szingli egyéneket mutattak be a számukra. A házast esetében gyakran megjelenő jelző volt például a boldog, a kedves, a stabil, a gondoskodó, a hűséges, a kompromisszumra hajló, illetve a megbízható. Ezzel ellentétben a szingliket illetően a magányos, félénk/szégyenlős/bátortalan, boldogtalan, bizonytalan, makacs/rugalmatlan, gyakran flörtölő, partnert kereső, független, illetve társaságkedvelő/barátságos/szórakoztató szavak kerültek a listába. A kísérlet következő két részében a párkapcsolatban élő személyeket kedvezőbben ítélték meg, mint a szingliként leírt személyeket. Pozitív ítéletet kaptak azok is, akik korábban már éltek párkapcsolatban azokhoz viszonyítva, akik még nem rendelkeztek kapcsolattal. Jellemzően inkább az egocentrikus, az önző és a karrier iránt elkötelezett jelzők jutattak az értékelők eszébe az egyedülálló személyek megítélése kapcsán (Morris, DePaulo, Hertel és Ritter 2004). Egy hasonló kísérlet során Conley és Collins (2002) eredményei azt mutatták, hogy a kitöltők valószínűbbnek találták, hogy szexuális úton terjedő betegséget vagy HIV vírust hordoznak annak ellenére, hogy a két csoport szexuális viselkedését ugyanúgy mutatták be (Conley és Collins, 2002).

A házasságban élők abban az esetben is kedvezőbb ítéletet kaptak, ha a házasság sikertelennek bizonyult; Inkább szociálisnak és vonzónak ítélték az elvált csoportot az egyedülállókhoz szemben (Etaugh és Malstrom 1981). A váláson átesett felnőttek megítélése tehát kevésbé negatív a szinglikéhez képest, hiszen a későbbi kudarc ellenére az életfeladatot teljesítették (DePaulo és Morris, 2005).

Morris, Sinclair és DePaulo (2007) a mindennapi helyzetekben megjelenő diszkriminációra és annak észrevétlen megjelenésére hívták fel a figyelmet tanulmányukban. Az eredmények szerint a kísérletben résztvevők sokkal inkább bérbe adták volna a lakásukat házaspároknak, szemben egyedülálló férfiakkal vagy nővel, együtt élő párokkal vagy együtt élő ellenkező nemű barátokkal annak ellenére, hogy a releváns demográfiai adatok megegyeztek. Ebben az esetben is megjelentek bizonyos előítéletek, amelyek szerint az egyedülálló személyek jellemzően kötelességmulasztók, kevésbé felelősségteljesek vagy érettek. Azonban az elutasításnak nem minden esetben lehetett oka előítélet,

mert a szingli nőket és a hosszú ideje együtt élő párokat nem értékelték delikvensként. A házasság és a család ideológiája következtében megjelenő implicit attitűdök vezethették őket a családi állapoton alapuló döntésben. A résztvevők a kísérlet utolsó részében azonban nem azonosították diszkriminációként a szinglikkel szembeni eltérő bánásmódot, illetve maguk az egyedülálló személyek is legitimnek gondolták az elutasítást (Morris, Sinclair és DePaulo, 2007).

A fentieket alátámasztják Morris (2004) adatai is. A kutatásban résztvevőknek a következő kérdést tette fel: „Vannak olyan társadalmi csoportok a kultúránkban, amelyek negatív sztereotípiát vagy diszkrimináció célpontjai? Esetleg Ön egy ilyen csoportba tartozik?” A kérdésre az afroamerikai alanyok 74%-a válaszolt igennel, míg a szingli válaszadók körében 4% volt az arány (Morris, 2004). Ennek magyarázata lehet, hogy a rengeteg alkategória miatt (elvált, özvegy, egyedülálló, együtt élő, de nem házas) nem teljesül a diszkrimináció feltételeként leírható „csoportalapúság”. Továbbá a családi állapot nem mindig tartósan fennálló státusz, változtatható. A kutatás felveti, hogy érdemes lenne úgy megvizsgálni a kérdést, hogy a résztvevők tudatában legyenek annak a ténynek, hogy egy átlagos amerikai mai több évet tölt szingliként, mint házasságban élve (Morris, Sinclair és DePaulo, 2007).

Azon stigma, amely az egyedülálló személyeket érinti, különbözik a többi stigmától. Különböző életkorokhoz kötött normák bizonyos életfeladatokhoz kapcsolódnak úgy, mint a házasságkötés vagy a gyermekvállalás, így ezekbe a stigmákba „bele lehet nőni” a „kijelölt” életkort betöltésekor (DePaulo és Morris, 2005).

A szingli nők a kulturális percepció szerint házasságban élő társaikhoz képest gyorsabban öregednek, amely szemlélhető gender alapú, heteronormatív folyamatként. A szingliségről való értekezés alapvető paramétere az életkor, hiszen az életkor és a család olyan szimbolikus jelentést hordoznak, amely segítségével a nők meghatározzák, kifejezik, illetve mások felé meghatározzák önmagukat (Lahad és Hazan, 2014).

A „túl válogató nő” gyakran használt fogalom a szingliség kapcsán manapság. A válogatás fogalma alapvetően önállósággal, függetlenséggel, magabiztos pozícióval társul, azonban az üzenete megváltozik, amint a nők belépnek a harmincas éveikbe, amelyet a házasságkötés normatív időszakának tartanak. Ekkor már sürgető figyelmeztetésként értelmezendő, amely szerint magányosságot, izolációt eredményezhet az a tény, hogy valaki nem állapodott meg (Lahad, 2013).

Lahad (2012) szociológiai tanulmányában a várakozást és az idő szociológiáját elemzi. Megfigyelhetjük, hogyan vette át a hatalmat életünk felett a naptár, és ahogyan mértékegységekkel ruházzuk fel társadalmunkat sokszor elfelejtve, hogy az idő egy ember által létrehozott fogalom, amely jelentés ad a mindennapoknak. Ebben a társadalmi kontextusban értelmezhető a várakozás is, amelyet általában igyekszünk minimalizálni vagy teljesen kiiktatni. Szemlélhető az idő emellett a hatalom felosztásának perspektívájából is, hiszen a várakozók ideje és társadalmi értéke kevésbé minősül fontosnak azokéhoz képest,

akikre várakoznak. Fontos megemlíteni azt is, hogy ez a várakozás életkor függő, hiszen a szingli életforma másképpen értékelendő 25, 35 vagy 45 éves életkorban. A korábbi szakaszokban a szingli nő várakozása tekinthető pozitívnak, romantikusnak, viszont a státusz tartósságával megjelenik a félelem, az aggodalom és a bizonytalanság. A szingliség alapjaiban különbözik más bizonytalan helyzetektől, ugyanis általában tudjuk, hogy mikor remélhetünk választ és ennek megfelelően tervezhetünk. Ezzel szemben a szingli egyén helyzete bizonytalan, és meghatározhatatlan, hogy mikor érkezik a várakozásának végéhez (Lahad, 2012).

Különböző kutatások léteznek arra vonatkozóan, hogy a házasság és a boldogság (Glenn és Weaver, 1979), illetve a házasság és a jól-lét (Haring-Hidore, Stock, Okun és Witter, 1985) között pozitív kapcsolat van. Vajon a házasságban élők valóban boldogabbak? Ezt a kérdést tette fel egy 2006-os tanulmány (DePaulo és Morris, 2006). Metaanalitikus munkájukban egy 15 éven át folytatott longitudinális kutatást idéznek (Lucas, Clark, Georgellis, & Diener, 2003, idézi: DePaulo és Morris, 2005), amelyben több ezer résztvevő boldogságérzetét évente vizsgálták. Az adatgyűjtés során elemezhetővé váltak a 15 év alatt bekövetkező változások a kapcsolati státuszban (házasságkötés, válás) és a boldogságérzetben. A tesztfelvétel idején a házasságban élők valóban magasabb pontszámot értek a különböző skálákon, azonban a legnagyobb különbség a pillanatnyilag házasok és a korábban házasok között, a legkisebb pedig a jelenleg házasok és az életük során mindig szingli egyének között volt. Ezek alapján azt mondhatjuk, hogy a házasságkötés és a házasságban maradás teszi az embereket boldogabbá. A házasságkötés évében növekvő boldogságérzet végül visszatér arra a szintre, amelyen a házasságkötés előtt volt jellemző. Válás vagy megözvegyülés esetén viszont a boldogságérzet a házasságkötés előtt elért szint alá csökken. Hasonló tendencia jellemző az egészségre. A szinglik hasonlóan egészségesek (vagy csupán kicsit kevésbé egészségesek) a házasokhoz viszonyítva, míg azok, akiknek családi állapota valami miatt megváltozik, hátrányba kerülnek. A házasságkötés tehát nem teszi az embereket tartósan boldogabbá vagy egészségesebbé. Lucas és mtstai (2003) kiemelik, hogy sokkal inkább az egyének közti sokszínűsége érdemes helyezni a hangsúlyt a boldogság mintázatainak változásában.

Milyen üzeneteket közvetít a szingli nők megjelenítése a különböző önségítő könyvekben és a médiákban? Azért is fontos ezen üzenetek detektálása, mert a nők által ezek egyszerűen internalizálhatók. Kutatásukban kvalitatív tartalomelemzés módszerével nyolc szingli nőt megcélzó önségítő könyvet elemeztek, amelyek 2002 és 2007 között jelentek meg. Az írások a kielégítő szingli életformáról és identitásról ígértek információt, és nagy számban keltek el (Koeing, Zimmerman, Haddock és Banning, 2010). A cikk szerzői az adatok elemzését követően hat csoportot különítettek el.

1. Az első üzenet a „szingliség mint az élet pozitív aspektusa”, amelyben fontos szerepet kap a saját időbeosztás, a szexuális élet, a külső szabadsága, annak a lehetősége, hogy önmagára figyeljen, a saját boldogságának felelőssége és a fejlesztendő identitás.

2. A következő üzenet a „szingli nők kapcsán megjelenő sztereotípiák”, hogy mások által nem tűnnek teljesnek, jól működőnek, illetve szó esik a „vad szinglikről” is, akikre jellemző az extrovertált személyiség, a rengeteg randi, érdeklődés a divat iránt és a szórakoztató egyéniség. Több könyvben írtak az „unalmas szingli” kategóriájáról is, aki lusta, boldogtalan és az életéről panaszkodik a körülötte élőknek, illetve arról a sztereotípiáról, hogy inkább romantikus kapcsolatban élne szívesen (Koeing et al., 2010).

3. A harmadik üzenet az a „média által festett kép” volt, amelyben gyakori például a szocializáció kérdésének firtatása, vagyis hogy a fiatal nők hite szerint, a házasság a kulcs a boldogsághoz. Emellett gyakori például a Bridget Jones naplója, illetve a Szex és New York című sorozatok idézése.

4. A negyedik üzenet fókuszja a „nehézségek az egyedüllétben”. Ez kiemeli a ketyegő biológiai órát, a magánytól való félelmet, az ünnepek alatt megjelenő érzéseket (például Valentin napon vagy karácsonykor), a szülőktől és barátoktól érkező nyomást arra vonatkozóan, hogy elköteleződjenek, illetve azokat a tippeket, tanácsokat, hogyan legyenek boldogok.

5. Az ötödik üzenet a „szingliség észlelt okára” vonatkozik, és kiemeli a külsőt és bizonyos személyiségvonásokat, vagy éppen azt, hogy valaki választotta ezt az életmódot, hiszen a könyvek gyakran hangsúlyozzák, hogy az egyedüllét jobb, mint egy rossz kapcsolat. Ezek mellett az élet más aspektusára irányuló figyelem is lehet az egyedüllét oka (például karrier).

6. Utolsóként a „szingliség és egyedüllét kommentálása, fejtegetése” jellegű üzenetet különítették el. Itt a házasság és a szingli életmód közötti párhuzamok, a szingliség természetessége, az egyensúly az egyedüllét és az emberi kapcsolatok, illetve a definíciós nehézségek kerülnek a fókuszba.

A bemutatott szakirodalmakban tehát az egyedülálló létforma terjedése mellett a szinglikkel szembeni sztereotípiák és előítéletek jelentek meg. A család és a házasság ideológiája normatív állapotot képviseli, míg a szingliség egyfajta hiányállapotként jelenik meg, amely igen különböző elképzeléseket, hiedelmeket mozgósít. A továbbiakban idézett kutatások szociálpszichológiai jelenségek segítségével magyarázzák a jelenség kapcsán tapasztalt ellentmondásokat.

A negatív sztereotípiák háttere az igazságos világba vetett hit és az attribúciós elmélet szerint

Vajon mi lehet az oka a korábban bemutatott negatív reakcióknak a szingliség kapcsán? Slonim, Gur-Yaish és Katz (2015) cikkükben erre keresték a választ a „single by choice”² és a „single by circumstance”³ csoportok elkülönítésével. Az igazságos világba vetett hit elmélete szerint motiváltak vagyunk arra, hogy igazoljuk és racionalizáljuk a létező társadalmi, gazdasági, illetve politikai struktúrákat azzal, hogy a fennálló rendszert (status quot) fairnek, legitimnek ismerjük el. Ezek a hiedelmek segítenek csökkenteni a bizonytalanságot és

² Jelentése: Választott szingliség (saját fordítás)

³ Jelentése: A körülmények miatti szingliség (saját fordítás)

elkerülni a fenyegető szituációkat (Jost és Hunyady, 2002). Ezek alapján feltételezhető, hogy azok a szinglik, akik választották ezt az életmódot, és ezzel elutasítják a status quot, defenzív reakciókat válthatnak ki, például negatív sztereotípiát. Ezzel kapcsolatban azt találták, hogyha az igazságos világba vetett hit motivációja középpontba kerül, az hajlamosít arra, hogy a saját romantikus kapcsolattal való identifikáció növekedjen. Fontos lesz az, ahogyan a dolgoknak történnie/lennie kell(ene). A „választott szingliség” esetében amiatt jelenhet meg erősebb negatív sztereotípiá, hogy nem osztoznak a kulturális hiedelmekben a párban élés és a házasság fontosságáról és így fenyegetik a status quo folyamatosságát (Slonim, Gur-Yaish és Katz, 2015).

Weiner attribúciós elmélete (1986) szerint, amikor szokatlan, negatív vagy elfogadhatatlan jelenséget ítélünk meg, okot próbálunk társítani a szituációhoz, amely pedig hatással van az érzelmeinkre. Ha a helyzet kontrolláltnak ítélt, vagyis egy döntés következménye, a megjelenő érzelm a harag. Azonban, ha kontrollálhatatlan, az átélt domináns érzelm a szimpátia (Weiner, 1986). A szerzők feltételezése, hogy különböző típusú sztereotípiák jelennek meg a választott és a nem választott szingliség esetében. A bemutatott elméletek alapján alakult ki a feltételezés, amely szerint azon egyedülálló személyek helyzete, akik nem szeretnék egyedül maradni kellemetlen, nem kívánt szituáció, amely a jövőben megváltozhat. Ezen személyek esetében szimpátia jelenik meg, amely csökkenti a negatív sztereotípiákat. Ezzel ellentétben a „választott szingliség” állapotában az egyén aláássa a megalapozott családi értékeket, így „abnormális”, „más” és „fenyegető” címkéket kap. A megjelenő harag pedig megalapozza a negatív sztereotípiákat. A negatív jellemzők mellé azonban a siker és a nagyobb hatalom/potenciál társul az asszociációk tekintetében (Slonim, Gur-Yaish és Katz, 2015).

Day és munkatársai (Day, Kay, Holmes és Napier, 2011) munkájukban azt a kérdést tették fel, hogy vajon az igazságos világba vetett hit motívumának aktivációjakor növekedik-e az elkötelezett kapcsolatok ideológiájának védelme. A kutatásban a University of Waterloo 98 diákja vett részt (54 nő és 42 férfi), akik közül 49-en nem éltek párkapcsolatban. A manipuláció során a résztvevők vagy az igazságos világba vetett hit rendszerének kifejezett fenyegetését tapasztalták azáltal, hogy olyan cikket olvastak, amelyben egy társadalmi csoport igazságtalan diszkriminációját taglalták; vagy éppen nem tapasztaltak fenyegetettséget, hiszen a cikk a diszkrimináció hiányáról szólt. A kísérlet következő részében egy kutatás beszámolójáról kellett véleményt formálniuk, amely vagy támogatta, vagy pedig ellenezte az elkötelezett kapcsolatok ideáját. A résztvevőket arra kérték, hogy szedjék listába azokat az okokat, amelyek szerintük nem megfelelően támasztották alá a levont következtetéseket. Bármennyi okot összeszedhettek, de arra is lehetőségük volt, hogy egyetlen egyet se listázzanak. Az eredmények szerint valóban jellemzőbben jelenik meg kritikai értékelés az elkötelezett kapcsolati ideológia megkérdőjelezése esetében akkor, amikor aktív az igazságos világba vetett hit motivációja, azonban csak férfiak esetében. A megnövekvő kritikai szemlélet csak abban az esetben jelentkezett, amikor a hagyományos párkapcsolati normákat kérdőjelezték meg.

Szociális dominancia orientáció

Pratto, Sidanius, Stallworth és Malle (1994) vezették be a szociális dominancia fogalmát a társadalmi egyenlőtlenség és a dominanciaharc jelenlétének magyarázatára. A társadalomban megtalálható rétegződés következtében a szociális csoportok eltérően részesednek a hatalomból és különböző erőforrásokból, amelyet konszenzuálisan elfogadott ideológiákkal igazolnak. Ezen csoportközi viszonyok támogatásában azonban egyéni eltérések mutatkoznak. A jelenség segítségével kiderül mennyire várja valaki saját csoportjának dominanciáját, mennyire ért egyet a csoportok közötti hierarchikus viszonnal, egyenlőséggel, egyenlőtlenséggel (Faragó és Kende, 2017).

A szociális dominancia orientáció alkalmas számos társadalmi jelenség vizsgálatára, magyarázatára. Többek között a magas SDO pontszámot elérő személyekre nem jellemző az emberi jogok, női jogok, illetve a homoszexuális egyének jogainak pártolása. Továbbá összefügg például az igazságos világba vetett hittel, konzervativizmussal, előítéletességgel (Faragó és Kende, 2017).

Kutatási hipotézisek

H1. Különbséget várok a férfiak és a nők szociális reprezentációi között. A férfiak esetében több negatív jelentésű, a nők esetében több pozitív jelentésű kifejezés jelenik meg (Day és mtsai, 2011).

H2. Különbséget várok a férfiak és a nők szinglikkel szembeni előítéletessége és szociális dominanciája között. A férfiak esetében azt várom, hogy inkább jellemző az sztereotip gondolkodás és a szociális dominancia orientáció (Day és mtsai, 2011).

H3. Különbséget várok a különböző kapcsolati státusszal rendelkezők szinglikkel szembeni előítéletessége között. Az elkötelezett kapcsolatban élő megítélők esetében azt várom, hogy jellemzőbb az előítéletesség (Day, 2016).

H4. Azt várom, hogy a szinglikkel szembeni sztereotípiák szignifikánsan korrelál a szociális dominancia orientációval.

MÓDSZEREK

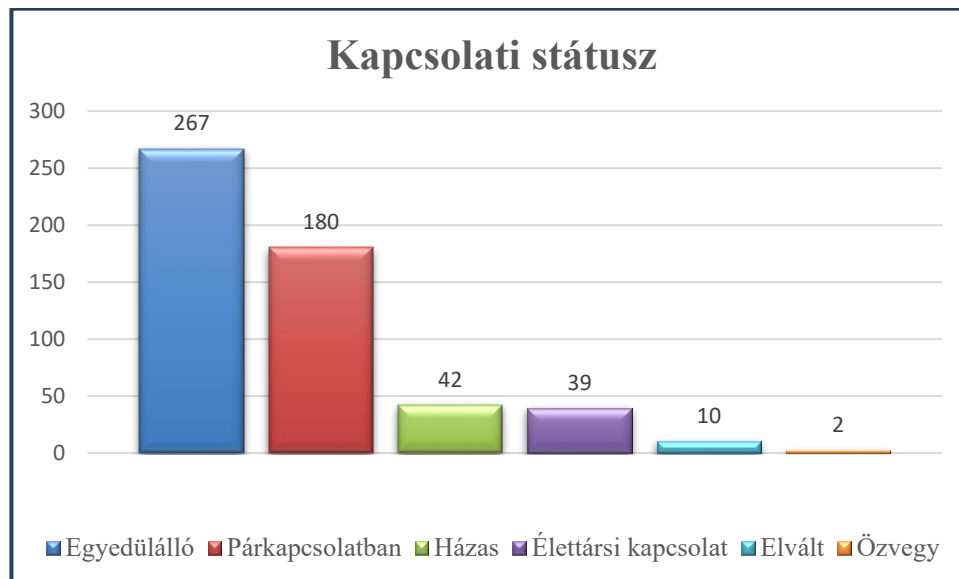
Résztvevők

Az adatgyűjtés kényelmi mintavétel alkalmazásával történt. A létrehozott kérdőívcsomag a „Google Űrlapok” segítségével készült el, majd a Facebook.com közösségi oldalon jelent meg különböző csoportokban. A vizsgálatban 540 kitöltő vett részt (max-min=18-64 év, M=25,47 év, SD=8,45). A nemek arányát tekintve 418 nő és 122 férfi töltötte ki a kérdőívcsomagot.

Az alábbi táblázatban a kapcsolati státusz szerinti megoszlás látható. 267 fő egyedülálló (49,44%), 180 fő párkapcsolatban él (33,33%), 42 fő házas (7,77%), 39

fő élettársi kapcsolatban él (7,22%), 10 fő elvált (1,85%) és 2 fő özvegy (0,37%). A kitöltők önmagukat sorolták be a lenti kategóriák egyikébe.

1. ábra: A minta eloszlása kapcsolati státusz szempontjából.

Vizsgálati eszközök és eljárás

A résztvevők Google űrlap segítségével létrehozott kérdőívcsomagot töltöttek ki. A kérdőívcsomag első részében a vizsgálati személyek az alapvető demográfiai adatokon (nem, kor, iskolai végzettség, lakóhely) túl a kapcsolati státuszt érintő kérdésekre is választ adtak.

Ezt követte a szociális reprezentáció vizsgálata. A „szingli nő” kifejezés kapcsán soroltak fel öt tulajdonságot a következő instrukcióra: „Kérem, hogy írja le az első 5 tulajdonságot, amely eszébe jut a következő kifejezést olvasva! *Szingli nő*”

A *Szingli Személyek Negatív Sztereotipizálása Skála* (The Negative Stereotyping of Single Persons Scale, NSSP, Pignotti és Abell, 2009) egy három dimenziós, önbeszámolón alapuló, hét fokú Likert-skálás mérőeszköz. Az általa mért dimenziók a *Házasság felsőbbrendűsége a szingliség felett*, a *Szingliség észlelt következményei* és a *Szingliség észlelt okai*. A kérdőív 30 tételből áll, amelyek közül 2 fordított. A kérdőívnek magyar változata nem volt, így egy anglisztika szakos hallgató segítségével először magyarra fordítottam, majd ezt egy független, anglisztika szakos hallgató újra angol nyelvre fordította. Mivel eltérés nem volt tapasztalható, a kérdőív használhatóvá vált az előírt fordítási folyamatok alapján (lásd 2. melléklet).

A *Szociális Dominancia Orientáció Skála* (Social Dominance Orientation Scale, SDO, Pratto, Sidanius, Srullworth és Malle, 1994) eredeti változata több változtatáson esett át szerkezetét illetően. A ma használt bifaktoros modell (SDO7, Ho, 2015, magyar változat Faragó és Kende, 2017) az *Egyenlőség elutasítását* (SDO-E) és a *Csoportalapú dominanciát* (SDO-D) méri. Az önbeszámolón alapuló, hét

fokú Likert-skálás mérőeszköz 16 tételt tartalmaz, amelyeknek fele pozitív, fele negatív megfogalmazású. A csoportalapú dominancia célja a pozitív identitás fenntartása, kapcsolódik például a jobboldali tekintélyelvűséghez, konzervációhoz, régimódi rasszizmushoz. Az egyenlőség elutasítása rendszerigazoló funkciót tölt be, így például a gazdasági rendszer igazolásával, implicit előítéletességgel, hierarchiacsökkentő ideológiák elutasításával áll kapcsolatban (lásd 2. melléklet).

A kérdőívcsomag kitöltése körülbelül 15 percet vett igénybe.

A szociális reprezentáció vizsgálatára a QDA Miner és a Wordstat nevű programok alkalmazásával, míg a kérdőívek elemzése az SPSS segítségével került értelmezésre.

EREDMÉNYEK

A szociális reprezentáció válaszok nemek szerinti elemzése

A szociális reprezentáció asszociációs kérdésének eredményei a „wordclouds.com” online program, illetve a „WordStat” program segítségével kerültek elemzésre. Mivel jelentősen több női kitöltő adata állt rendelkezésre, az Excel randomizáló függvényével kiegyenlítettem a mintát a férfiak elemszámához igazítva, így 122 nő és 122 férfi válaszána értelmezésére kerül sor az alábbiakban.

Az alábbi szófelhő (2. ábra) a férfiak és a nők asszociációt mutatja. Látható, hogy a szógyakoriságot tekintve, hasonló mintázat rajzolódik ki a leginkább előforduló tulajdonságok tekintetében. Megállapítható, hogy míg a férfiak esetében a magányos, addig a nők esetében a független és a szabad jelzők is fontos szerepet kapnak.

2. ábra: A férfiak és a nők asszociációiból készített szófelhő.

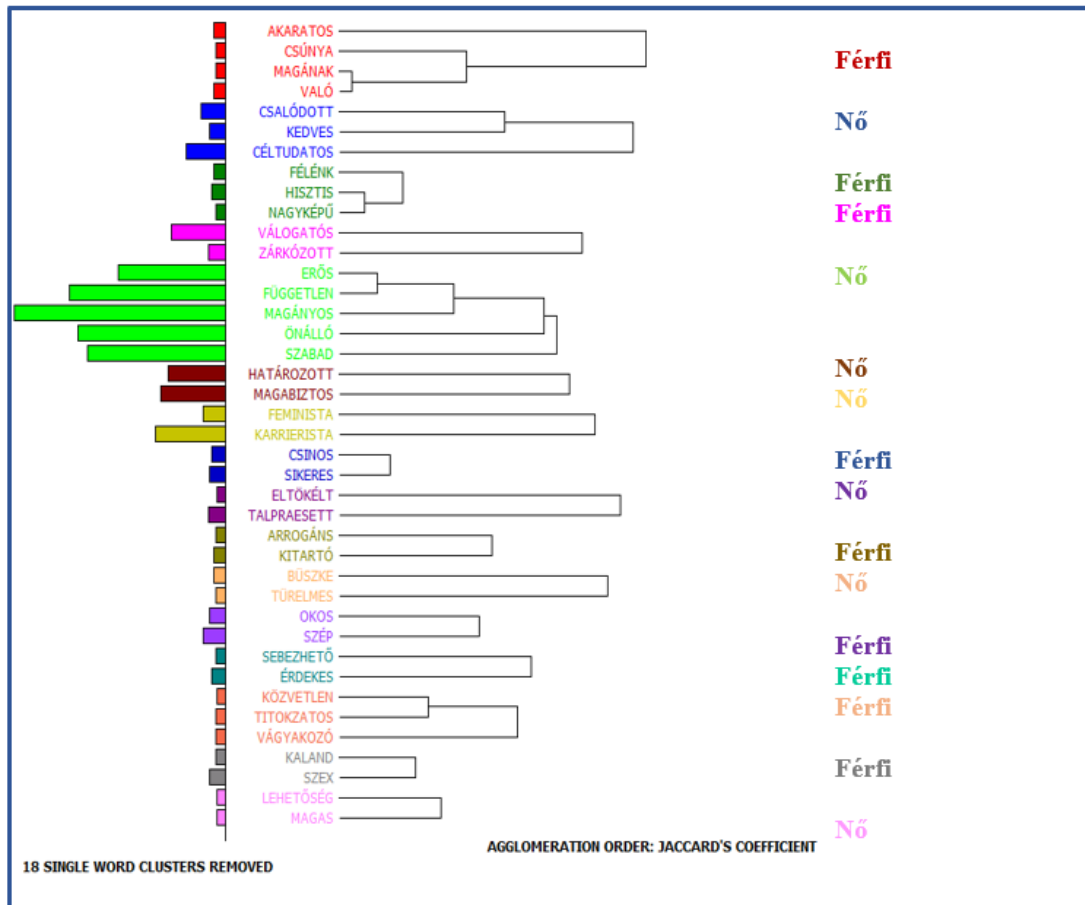
A WordStat program segítségével elvégeztem a nemek közötti szógyakoriság pontos összehasonlítását. A 2. táblázatban a gyakran előforduló szavak láthatóak, illetve azok megoszlása a nemek között, emellett pedig egy Khi négyzet próba és annak szignifikancia szintje. Szignifikáns különbség jelent meg a „Független”, „Szabad”, „Önálló”, „Erős”, „Boldog”, „Válogatós”, „Bátor” és „Vonzó” szavak kapcsán.

	Férfiak	Nők	Chi négyzet	<i>p</i> (2-tailed)
Magányos	34	48	3,423	0,064
Független	17	52	24,318	0,000
Szabad	16	43	15,986	0,000
Önálló	22	37	4,863	0,027
Erős	14	31	7,698	0,006
Magabiztos	10	16	1,495	0,221
Határozott	8	16	2,884	0,089
Karrierista	15	9	1,718	0,190
Boldog	2	18	13,796	0,000
Válogatós	13	4	5,199	0,023
Céltudatos	6	10	1,035	0,309
Bátor	1	7	4,601	0,032
Vonzó	8	0	8,338	0,004

2. táblázat: A gyakran előforduló szavak megoszlása a férfiak és a nők válaszai között.

A program Dendogramjának segítségével a tulajdonságok különböző klaszterekbe sorolódtak az alapján, hogy mely asszociációk tartoznak össze. Az egyes klaszterekbe sorolt szavak különböző mértékben jellemzőek a férfiakra vagy a nőkre, amely az alábbi ábrán (3. ábra) látható.

A SZINGLI NŐK MEGÍTÉLÉSE

3. ábra: A felsorolt tulajdonságok klaszterekbe sorolása és nemek közötti megoszlása.

Az első hipotézis, amely szerint a férfiak esetében több negatív jelentésű, a nők esetében több pozitív jelentésű kifejezés jelenik meg a szociális reprezentációikban, teljesült.

Az NSSP és az SDO kérdőívek nemek szerinti különbsége

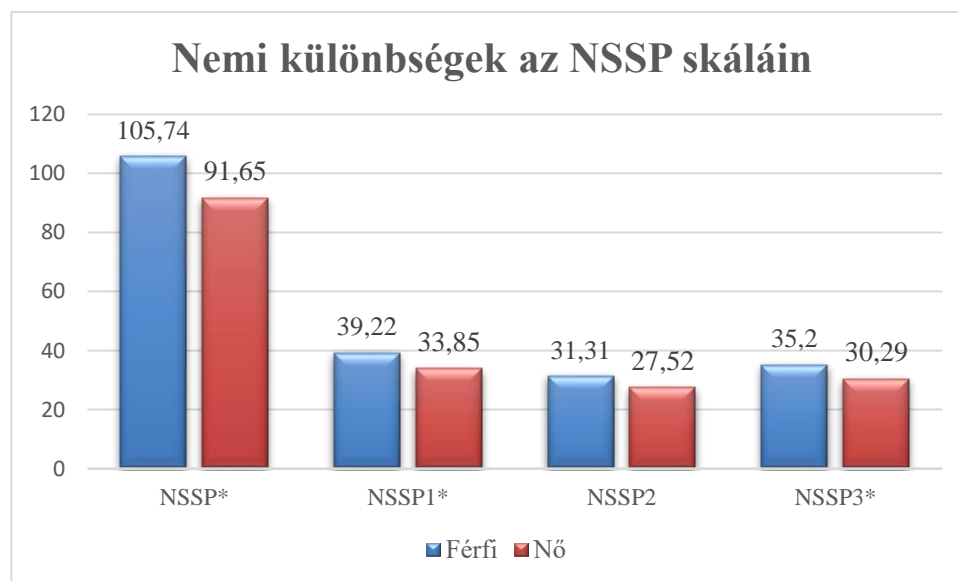
Az NSSP összesített skálája és annak 3 alszkálája és az SDO összesített skálája és annak 2 alszkálája alkotta az eszközöket a nemek szerinti elkülönítés tekintetében. Függetlenmintás t-próba segítségével értelmezem az eredményeket, amelyek az alábbi táblázatokban láthatók. Elsőként a *Szingli Személyek Negatív Sztereotipizálása Skála* eredményei kerülnek bemutatásra (3. táblázat).

	Férfi (N=122)		Nő (N=123)		t	p
	M	SD	M	SD		
NSSP	105,74	35,52	91,65	30,89	3,313	0,001
NSSP 1	39,22	14,15	33,85	11,71	3,238	0,001
NSSP 2	31,31	13,77	27,52	12,5	2,261	0,25
NSSP 3	35,2	13,21	30,29	13,35	2,895	0,004

3. táblázat: Az NSSP skálán megjelenő különbségek átlagértékei és szórása nemek szerint.

Az alábbi oszlopdiagrammon (4. ábra) a férfiak és a nők átlagértékei közötti különbség látható szemléletesebben. A csillaggal jelölt oszlopok esetében szignifikáns a különbség. Az NSSP összesített skáláján ($t(243)=3,313$ $p=0,001$ (2-tailed) $r=0,208$), illetve mindhárom dimenzió tekintetében szignifikáns a különbség a férfiak és a nők között. Szignifikáns a különbség tehát a *Házasság felsőbbrendűsége a szingliség felett* ($t(234,082)=3,238$ $p=0,001$ (2-tailed) $r=0,207$), a *Szingliség észlelt következményei* ($t(243)=2,261$ $p=0,25$ (2-tailed) $r=0,144$) és a *Szingliség észlelt okai* ($t(243)=2,895$ $p=0,004$ (2-tailed) $r=0,186$) dimenziók esetében.

A táblázat elemzésekor látható, hogy minden esetben a férfiak érték el a magasabb átlagértékeket, így megállapítható, hogy ezen populáció esetében jellemzőbb a sztereotípiák alkalmazása.

4. ábra: Nemi különbségek átlagértékei az NSSP skálán.

A *Szociális Dominancia Orientáció Skála* eredményei láthatóak a 4. táblázatban. Az SDO összesített skáláján ($t(243)=3,856$ $p<0,0001$ (2-tailed) $r=0,241$), továbbá az SDO-D ($t(243)=3,154$ $p=0,002$ (2-tailed) $r=0,198$) és az SDO-E ($t(243)=3,897$ $p<0,0001$ (2-tailed) $r=0,243$) dimenziók tekintetében is szignifikáns eredmények jelentek meg.

Hasonlóan az NSSP skáláihoz, ebben az esetben is látható, hogy a férfiak minden esetben magasabb átlagértékeket értek el az SDO skálán, így

megállapítható, hogy a csoportalapú dominancia és az egyenlőség elutasítása inkább rájuk jellemző.

	Férfi (N=122)		Nő (N=123)		t	p
	M	SD	M	SD		
SDO	54,13	17,89	45,46	17,29	3,856	<0,001
SDO-D	26,15	9,58	22,34	9,31	3,154	0,002
SDO-E	27,98	9,7	23,12	9,82	3,897	<0,001

4. táblázat: Az SDO skálán megjelenő különbségek átlagértékei és szórása nemek szerint.

A második hipotézis, amely szerint a férfiak esetében inkább jellemző a sztereotip gondolkodás és a szociális dominancia orientáció, teljesült.

Kapcsolati státusz alapú különbség

A kapcsolati státusz tekintetében az NSSP összesített skáláján ($F(4,186)=2,643$ $p=0,035$ $\eta^2=0,021$), illetve az első két dimenzióján, a *Házasság felsőbbrendűsége a szingliség felett* ($F(4,186)=3,273$ $p=0,013$ $\eta^2=0,021$) és a *Szingliség észlelt következményei* ($F(4,186)=3,265$ $p=0,013$ $\eta^2=0,021$) skálákon jelent meg szignifikáns különbség (5. táblázat).

A PostHoc az NSSP összesített skáláján szignifikáns különbséget mutat a Párkapcsolatban élő (M=98,12 SD=33,69) és az Elvált (M=68,2 SD=16,5) csoport ($p=0,011$), az Élettársi kapcsolatban élő (M=100,62 SD=34,87) és az Elvált csoport ($p=0,008$) és a Házas (M=101,45 SD=35,56) és az Elvált csoport ($p=0,006$) között. Vagyis, csak az Egyedülálló csoporttól nem különbözik szignifikánsan az Elvált csoport.

A *Házasság felsőbbrendűsége a szingliség felett* dimenzióban szignifikáns különbség van az Egyedülálló (M=33,6 SD=14,32) és a Házas (M=39,83 SD=13,33) csoport ($p=0,027$), az Élettársi kapcsolatban (M=38,85 SD=12,73) élő és az Elvált (M=26,1 SD=8,4) csoport ($p=0,007$), illetve a Házas és az Elvált csoport ($p=0,004$) között.

A *Szingliség észlelt következményei* dimenzióban az Elvált csoport (M=16,5 SD=6,67) minden más csoporttól szignifikánsan különbözik, vagyis az Egyedülálló (M=25,7 SD=13,04 $p=0,041$), a Párkapcsolatban élő (M=28,64 SD=12,96 $p=0,007$), az Élettársi kapcsolatban élő (M=30,97 SD=12,8 $p=0,002$) és a Házas (M=30,4 SD=13,95 $p=0,003$) populációtól is.

Érdekes, tendenciaszerű eredmények figyelhetők meg a kapcsolati státusz és a sztereotípa tekintetében. Az elért átlagértékek a következők szerint növekednek: Elvált, Egyedülálló, Párkapcsolatban élő, Élettársi kapcsolatban élő, Házas.

	M+/-SD				
	Egyedülálló	Párkapcsolat	Élettársi k.	Házass	Elvált
NSSP	89,5+/-33,86	98,12+/-33,69	100,62+/-34,87	101,45+/-35,56	68,2+/-16,5
NSSP 1	33,6+/-14,32	34,44+/-13,26	38,85+/-12,73	39,83+/-13,33	26,1+/-8,4
NSSP 2	25,7+/-13,04	28,64+/-12,96	30,97+/-12,8	30,4+/-13,95	16,5+/-6,67

5. táblázat: Az NSSP skálán megjelenő különbségek átlagértékei és szórása kapcsolati státusz szerint.

A harmadik hipotézis, amely szerint az elkötelezett kapcsolatban élő megítélők esetében inkább jellemző az előítéletesség, nem teljesült.

Sztereotípiák és szociális dominancia orientáció kapcsolata

A szinglikkel szembeni Negatív Sztereotípiák Skála szignifikáns közepesen erős pozitív összefüggést mutat a Szociális Dominancia Orientáció Skálával ($r=3,08$, $p<0,0001$ (2-tailed)). Hasonlóan az összesített skálához, minden aldimenzió pozitívan korrelál egymással (az NSSP 3 dimenziója, illetve az SDO 2 dimenziója).

Tehát a negyedik hipotézis, amely szerint a szinglikkel szembeni sztereotípiák szignifikánsan korrelál a szociális dominancia orientációval, teljesült.

MEGVITATÁS

Kutatásom a szingli nőkről való vélekedések (reprezentációk, sztereotípiák) vizsgálatát vállalta fel, mivel olyan társadalmi jelenségről van szó, amelynek jelentősége növekszik.

A szociális reprezentáció vizsgálatát asszociációs módszerrel végeztem és a válaszokat nemek szerint elemeztem. A férfiak és a nők hasonló tulajdonságokat soroltak fel leggyakrabban (magányos, független, önálló, szabad), azonban néhány jellegzetes különbség mégis megfigyelhető. A nők jellemzően többet használták a független, szabad, önálló, erős, boldog és bátor kifejezéseket, míg a férfiak a válogatós és a vonzó (illetve általánosságban a külső megjelenéssel kapcsolatos) szavakat. A dendrogram azt is megmutatta, milyen asszociációs láncok jelentek meg és ezek mely nemhez tartoznak. A leggyakrabban előforduló asszociációs kapcsolat az erős-független- magányos-önálló-szabad jelzők, amelyek inkább a nők esetében fordultak elő. A nőkre jellemzőek voltak továbbá a csalódott-kedves-céltudatos, a határozott-magabiztos, a feminista-karrierista, az eltökélt-talpraesett, illetve a büszke-türelmes szókapcsolatok. A férfiak esetében megjelentek az akaratos-csúnya-magának való, félnk-hisztis-nagyképű, válogatós-zárkózott, csinos-sikerés, arrogáns-kitartó, okos-szép, sebezhető-érdekes, közvetlen-titokzatos-vágyakozó, illetve a kaland-szex szavak. Megfigyelhető, hogy a férfiak több negatív jelentésű tulajdonságot soroltak fel, míg a nők a szinglik individualizációját hangsúlyozták.

A férfiakra jellemző továbbá a külsőt, illetve az ő lehetőségeiket leíró kifejezések használata (pl. sebezhető-érdekes, kaland-szex).

Koeing és mtsai (2010) munkája alapján (amely a szingli nők kapcsán megjelenő üzeneteket vizsgálta a médiában) a felsorolt jellemzők besorolhatók különböző kategóriákba. A nők esetében alapvetően a „szingliség mint az élet pozitív aspektusa” csoport (pl. szabad, önálló), míg a férfiakat illetően a „szingli nők kapcsán megjelenő sztereotípiák”, különösen a „vad szinglik” kerülnek előtérbe. A „nehézségek az egyedüllétben” kategória a magányosság kapcsán mindkét nem által felsorolásra került. Annak ellenére, hogy a boldogság kérdésében a sztereotípiák szerint a házasságban élők járnak az élen (DePaulo és Morris, 2006), a nők felsorolásában többször megjelent a boldog jelző.

A nemi alapú különbség a kérdőívek kapcsán is megjelent. A szinglikkel szembeni sztereotípiát és a szociális dominancia orientációt mérő eszközök egyaránt szignifikáns különbséget mutattak. A *Házasság felsőbbrendűsége a szingliség felett*, a *Szingliség észlelt következményei és okai* alskálákon, illetve az összesített skálán egyaránt magasabb átlagértékeket értek el a férfi kitöltők. A csoportalapú dominanciát és az egyenlőség elutasítását mérő skálák, illetve az SDO összesített skáláján hasonlóan magasabb átlagértékkel rendelkeztek a férfiak. Jellemző tehát erre a populációra az egyenlőség elutasítása, a saját csoport felértékelése, illetve a sztereotip gondolkodásmód. Day és munkatársai (2011) kutatásukban azt találták, hogy az igazságos világba vetett hit motívumának aktivációjakor a férfiak esetében növekszik az elkötelezett kapcsolati ideológia védelme, illetve a kritikai gondolkodás, ha a hagyományos párkapcsolati normák megkérdőjelezéséről van szó. Jelen kutatás esetében is ez történt.

A kapcsolati státuszt illetően az NSSP összesített skáláján, illetve első két dimenzióján (a *Házasság felsőbbrendűsége a szingliség felett* és a *Szingliség észlelt következményei*) mutatkozott különbség. Az *Elvált* kategóriába tartozó személyek alapvetően különböztek a többi csoporttól alacsony pontszámuk következtében. Hasonlóan alacsony értéket értek el az *Egyedülálló* populációba tartozók, őket követte a *Párkapcsolatban élő* és az *Élettársi kapcsolatban élő* csoport. A legmagasabb átlagérték a *Házások* esetében jelent meg. Megfigyelhető, hogy az elköteleződés komolysága szerint egyre inkább előítéletessé válnak a személyek. Hasonlóan a nemi elkülönítéshez, az igazságos világba vetett hit nyújthat magyarázatot a jelenségre. A status quo fenntartására irányuló motiváció aktivációjakor fontos, hogy a világ történései a számunkra megszokott módon menjenek végbe, így megnövekedik a romantikus kapcsolatokkal való identifikáció. Ezek a hidelemek kiszámíthatóságot, struktúrát és kontrollt biztosítanak az életesemények kapcsán, míg a szingliség ismeretlennek, kontrollálatlannak és strukturálatlannak tűnik (Day, 2016). A házások esetében érthető módon nagyobb mértékű a fennálló rendszer védelme, hasonlóan az elkötelezett kapcsolatban élőkhez (párkapcsolat, élettársi viszony). Azonban az egyedülállók esetében nincs szükség ilyen jellegű igazolásra, hasonlóan az elvált csoport esetében, akik megtapasztalták a „fennálló rendszer” összeomlását. Day (2016) munkájában kifejti, hogy párkapcsolati bizonytalanság esetén az egyének

hajlamosabbak megvédeni az elkötelezett kapcsolatok ideáját, hogy megmaradjon társadalmi identitásuk. Továbbá az alskálák megfigyelésekor látható, hogy a *Házasság felsőbbrendűsége*, illetve a *Szingliség következményei* skálán mutatkozott különbség, amely még egyértelműbbé teszi a házasságban élők és az elváltak, illetve a szinglik közti különbséget.

A szinglikkel szembeni előítéletesség és a szociális dominancia orientáció pozitívan korrelálnak egymással. Az kapott eredmények oka lehet, hogy a szingliség jelensége ellentmond bizonyos bevett szokásoknak, normáknak, és a szociális dominancia orientáció összefüggésben áll például az igazságos világba vetett hittel, konzervativizmussal, előítéletességgel. A szingli nőket gyakran azonosítják az individualizációval, függetlenséggel, önállósággal, míg az SDO skálán magas pontszámot elérőkre nem jellemző a női jogok tisztelete vagy a tolerancia (Faragó és Kende, 2017).

Összefoglalva tehát, a kutatás eredményei alapján a szinglikkel szembeni sztereotípiák alkalmazása kapcsolatban áll a szociális dominancia orientációval, és mindkettő magasabbnak mutatkozott férfiak esetében. A kapcsolati státusz is fontos szempontként jelent meg, hiszen a kapcsolati elkötelezettséggel együtt nő az egyedülálló személyekkel szembeni előítéletes gondolkodásmód.

További kutatásokban érdemes lenne az életkor szempontját is figyelembe venni mind a vizsgált csoport, mind a megítélők tekintetében. Hogyan alakulnak a szociális reprezentációk a különböző életkori kategóriák esetében, vagyis hogyan ítélik meg a kitöltők a 20, 30, 40, 50, 60 éves egyedülálló nőket? Emellett, hogyan vélekednek a különböző életkorú megítélők? Érdekes lenne továbbá a „kényszerű” és a „választott” egyedüllét megítélésének összehasonlítása is.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Bidjari, A. F. (2011). Attitude and social representation. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 30, 1593-1597.
- Conley, T. D., & Collins, B. E. (2002). Gender, relationship status, and stereotyping about sexual risk. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 28, 1483-1494.
- In: DePaulo, B. M., & Morris, W. L. (2005). Singles in society and in science. *Psychological Inquiry*, 16(2-3), 57-83.
- Day, M. V. (2016). Why people defend relationship ideology. *Journal of Social and Personal Relationships*, 33(3), 348-360.
- Day, M. V., Kay, A. C., Holmes, J. G., & Napier, J. L. (2011). System justification and the defense of committed relationship ideology. *Journal of Personality and Social Psychology*, 101(2), 291.
- DePaulo, B. M., & Morris, W. L. (2005). Singles in society and in science. *Psychological Inquiry*, 16(2-3), 57-83.

- DePaulo, B. M., & Morris, W. L. (2006). The unrecognized stereotyping and discrimination against singles. *Current Directions in Psychological Science*, 15(5), 251-254.
- Etaugh, C., & Malstrom, J. (1981). The effect of marital status on person perception. *Journal of Marriage and the Family*, 43, 801-805. In: DePaulo, B. M., & Morris, W. L. (2005). Singles in society and in science. *Psychological Inquiry*, 16(2-3), 57-83.
- Faragó, L., & Kende, A. (2017). Az elnyomás támogatása vagy az egyenlőség ellenzése? Az új Szociális Dominancia Orientáció Skála (SDO7) vizsgálata. *Alkalmazott pszichológia*, 17(1), 115-135.
- Glenn, N. D., & Weaver, C. N. (1979). A note on family situation and global happiness. *Social Forces*, 960-967.
- Haring-Hidore, M., Stock, W. A., Okun, M. A., & Witter, R. A. (1985). Marital status and subjective well-being: A research synthesis. *Journal of Marriage and the Family*, 947-953.
- Jost, J. T., & Hunyady, O. (2002). The psychology of system justification and the palliative function of ideology. *European Review of Social Psychology*, 13, 111-153. In: Slonim, G., Gur-Yaish, N., & Katz, R. (2015). By choice or by circumstance?: Stereotypes of and feelings about single people. *Studia Psychologica*, 57(1), 35.
- Koeing, J., Zimmerman, T. S., Haddock, S. A., & Banning, J. H. (2010). Portrayals of single women in the self-help literature. *Journal of Feminist Family Therapy*, 22(4), 253-274.
- Lahad, K. (2012, March). Singlehood, waiting, and the sociology of time. In *Sociological Forum* (Vol. 27, No. 1, pp. 163-186). Blackwell Publishing Ltd.
- Lahad, K. (2013, October). "Am I asking for too much?" The selective single woman as a new social problem. In *Women's Studies International Forum* (Vol. 40, pp. 23-32). Pergamon.
- Lahad, K., & Hazan, H. (2014, December). The terror of the single old maid: On the insolubility of a cultural category. In *Women's Studies International Forum* (Vol. 47, pp. 127136). Pergamon.
- László, J. (1999). Társas tudás, elbeszélés, identitás. *Scientia Humana/Kairosz, Budapest*.
- Lucas, R. E., Clark, A. E., Georgellis, Y., & Diener, E. (2003). Reexamining adaptation and the set point model of happiness: Reactions to changes in marital status. *Journal of Personality and Social Psychology*, 84, 527-539. Idézi: DePaulo, B. M., & Morris, W. L. (2005). Singles in society and in science. *Psychological Inquiry*, 16(2-3), 57-83.
- Morris, W. L. (2004). Exploring how consciousness-raising enhances self-esteem. Manuscript in preparation. In: DePaulo, B. M., & Morris, W. L. (2005). Singles in society and in science. *Psychological Inquiry*, 16(2-3), 57-83.
- Morris, W. L., DePaulo, B. M., Hertel, J., & Ritter, L. C. (2004). Perceptions of people who are single: A developmental life tasks model. Manuscript in preparation. In: DePaulo, B. M., & Morris, W. L. (2005). Singles in society and in science. *Psychological Inquiry*, 16(2-3), 57-83.

- Morris, W. L., Sinclair, S., & DePaulo, B. M. (2007). No shelter for singles: The perceived legitimacy of marital status discrimination. *Group Processes & Intergroup Relations*, 10(4), 457-470.
- Pignotti, M., & Abell, N. (2009). The negative stereotyping of single persons scale: Initial psychometric development. *Research on Social Work Practice*, 19(5), 639-652.
- Pratto, F., Sidanius, J., Stallworth, L. M., & Malle, B. F. (1994). Social dominance orientation: A personality variable predicting social and political attitudes. *Journal of personality and social psychology*, 67(4), 741.
- Slonim, G., Gur-Yaish, N., & Katz, R. (2015). By choice or by circumstance?: Stereotypes of and feelings about single people. *Studia Psychologica*, 57(1), 35.
- Weiner, B. (1986). An attributional theory of motivation and emotion. New York: SpringerVerlag. In: Slonim, G., Gur-Yaish, N., & Katz, R. (2015). By choice or by circumstance?: Stereotypes of and feelings about single people. *Studia Psychologica*, 57(1), 35.

MELLÉKLETEK

1. Melléklet

Szociális reprezentáció

Instrukció: Kérem, hogy írja le az első 5 tulajdonságot, amely eszébe jut a következő kifejezést olvasva!

Szingli nő

2. Melléklet

A Singli Személyek Negatív Sztereotipizálása Skála

Instrukció: Az alábbi kérdőívben állításokat olvashat. Kérjük, jelölje be egy hétfokú skálán minden egyes állítás mellett, hogy mennyiben ért egyet azzal.

- 1: Egyáltalán nem értek egyet
- 2: Többnyire nem értek egyet
- 3: Inkább nem értek egyet (mint igen)
- 4: Részben egyetértek, részben nem értek egyet.
- 5: Inkább egyetértek (mint nem)
- 6: Többnyire egyetértek
- 7: Teljesen egyetértek

1. Teljesen természetes, hogy az ember párkapcsolatban él.
2. A szingli személyek lehetnek annyira teljesek, mint a párkapcsolatban élők. (R)
3. Azok, akik azt állítják, hogy elégedettek azzal, hogy nem élnek párkapcsolatban, csak ámítják saját magukat.
4. Ha lenne egy olyan gyermekem, aki felnőttként nem élne párkapcsolatban, aggódnék, hogy soha nem lehet boldog.
5. Egy barátság intimitása nem hasonlítható össze egy párkapcsolat intimitásával.
6. Azoknak az élete, akik nem élnek párkapcsolatban, nem lehet teljes.
7. Úgy látom, hogy a szingli barátaim kihagynak valamit az életükből.
8. Azok az emberek, akik nem élnek párkapcsolatban, soha nem lehetnek teljesen elégedettek.
9. Hiszek azoknak a szingliknek, akik azt mondják, hogy elégedettek az életükkel. (R)
10. Biztosan valami probléma van azokkal, akik nem akarnak párkapcsolatot kialakítani.

Szingliség jelentése a(z) ...

11. magányosság.

12. hogy az egyén minden időt azzal tölt, hogy olyan emberekkel találkozzon, akikkel kapcsolatot alakíthat ki.
13. lehangoltság érzése.
14. irigykedés a párkapcsolatban élőkre.
15. közeli kapcsolatok hiánya.
16. kétségbeesetten keresni az intimitást.
17. a munka megszállottjának lenni.
18. hogy az egyén egyedül fog meghalni.
19. a szexuális partnerek váltogatása.
20. párkapcsolat utáni vágyakozás.

Az emberek azért szinglik, mert...

21. éretlenek.
22. felelőtlenek.
23. különcök.
24. fizikailag nem vonzóak.
25. önzőek.
26. félnek az igazi intimitástól.
27. nehéz velük kijönni.
28. túl válogatósak.
29. több szexuális partnerre vágynak.
30. képtelenek az elköteleződésre.

3. Melléklet

A Szociális Dominancia Orientáció Skála

Instrukció: Az alábbi kérdőívben állításokat olvashat. Kérjük, jelölje be egy hétfokú skálán minden egyes állítás mellett, hogy mennyiben ért egyet azzal.

- 1: Egyáltalán nem értek egyet
- 2: Többnyire nem értek egyet
- 3: Inkább nem értek egyet (mint igen)
- 4: Részben egyetértek, részben nem értek egyet.
- 5: Inkább egyetértek (mint nem)
- 6: Többnyire egyetértek
- 7: Teljesen egyetértek

1. Egy ideális társadalomhoz szükséges, hogy egyes csoportok fent, mások lent legyenek. *D Pozitív*
2. Bizonyos embercsoportokat a helyükön kell tartani. *D Pozitív*
3. Valószínűleg jó dolog, hogy bizonyos csoportok fent, más csoportok lent vannak. *D Pozitív*
4. Bizonyos embercsoportok egyszerűen alsóbbrendűek más csoportokhoz képest. *D Pozitív*
5. Az alul lévő csoportok ugyanazt érdemlik, mint a felül lévőek. *D Negatív*

6. Egyik csoportnak sem szabadna uralkodnia a társadalomban. *D Negatív*
7. Az alul lévő csoportok ne kényszerüljenek arra, hogy a helyükön maradjanak.
D Negatív
8. A csoportdominancia rossz alapelv. *D Negatív*
9. Ne erőltessük a csoportok közötti egyenlőséget. *E Pozitív*
10. Ne próbáljunk minden csoportnak azonos életminőséget biztosítani. *E Pozitív*
11. Igazságtalan a csoportok egyenlővé tételével próbálkozni. *E Pozitív*
12. Ne a csoportok közötti egyenlőség legyen a fő célunk. *E Pozitív*
13. Dolgozzunk azért, hogy minden csoportnak egyenlő esélye legyen a boldogulásra. *E Negatív*
14. Tegyük meg minden tőlünk telhető, hogy kiegyenlítsük a különböző csoportok körülményeit. *E Negatív*
15. Akármennyi erőfeszítésbe is kerül, törekednünk kell arra, hogy minden csoportnak egyenlő esélyeket biztosítsunk az életben. *E Negatív*
16. A csoportok közötti egyenlőség legyen az eszményképünk. *E Negatív*